

# ՕՐԱԳԻՐ

40 ԳՐԵ

40 ԳՐԵ

ՔԱՂԱՔԱՅԱՆ ԵՋՂԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՐՏԲԱՅԱՆ

Դ. ՏԱՐԻ 1290 ՃԵՄԱԶԻԼ ԷՎԷԼ 24

ՇԱՐԱԹ 7 ՅՈՒԼԻՍ 1873

Ն.Տ. ՅՈՒԼԻՍ 19 ԹԻՒ 984

## Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Հացագործ Չաքար աղայ մը ունինք որ հիւանդանոցին հաց տալու հաշուէն 100 հաղարէն աւելի առնելիք ունի. աւսոր վճարումը գրեթէ 10 տարիէ ի վեր յապաղած է. բայց Չաքար աղային հիւանդանոցի հանած ձայնը լսող չի կոր մինչև ներկայ Ս. Պատրիարքին օրը. երբ խրիմեան սրբադան Պատրիարք եղաւ Պատրիարքարանի պարտքը վճարելու ինդիր մը հանեց. անգիր աւետարան մը ծոցը դրաւ և հոսկէ հոնկէ ոկտաւ ստակ հաւաքել. ասոր վրայ յանձնաժողով մ'ալ գրուեցաւ հաւաքուած գրամը բաշխելու և պարտքերը տալու պաշտօնով:

Շատ առնելիքի տէրեր ներկայացան յիշեալ յանձնաժողովին և առնելիքնին առին. ասոնց կարգէն էր նաև Չաքար աղայն. ասոր խոստացան 500 ոսկի թերհաշիւ վճարում մ'ընել և պարտաւորահալը փոխել. սակայն Չաքար աղայ ոչ թերհաշիւ վճարում ընդունեց, և ոչ պարտաւորահալի փոփոխութիւն. սա իւր այս չընդունելովը ինչ խելքի ծաւայեց չը դիտենք. վասն զի այսպիսի հինցած առնելիքի մը 500 ոսկեայ թերհաշիւ վճարում չընդունել ճաճկատաւնի առեւտրական բարոյական կանոնաց դէմ է. և զայս մենէ շատ աղէկ դիտէ Չաքար աղայն. մանաւանդ որ հացագործ է արհեստով:

Ժամանակ անցաւ. հանգանակութիւնը գնդերցաւ. վճարման յանձնաժողովը ցրուեցաւ. հաշիւները հրատարակուեցան. աս ամենը լմնալէն ետքը Չաքար աղայն ձայն կը բարձրացնէ. ճիշդ այն տղոց պէս. որ նախ նալ կընեն կերակուրի հրաւերն ընդունել և ապա անօթի եմ կը պօռան:

Չաքար աղան առնելիք մը ունի հիմայ Հայոց ազգէն. Հայոց ազգէն ալ պարտք մը ունի առայն և ո՞վ է այն որ պարտք ու առնելիք չունենայ. բայց ո՞վ է այն որ ներէ իւր առնելիքի տիրոջը իւր տանը առջևն ու մէջը. իւր սենեակին առջևն ու մէջը. պօռալ կանչելուն. Չաքար աղային այս բնթացքը միշտ դատապարտելի է. ինչպէս նաև դատապարտելի է առաջարկուած 500 ոսկեայ թերհաշիւ չ'ընդունելը:

Եւ սակայն թող նա սխալած ըլլայ իւր այդ 500 ոսկեայ թերհաշիւ վճարումը չընդունելուն մէջ, ինչ պատասխան կուտայ վարչութիւնը Չաքար աղայի երբ նա իւր առնելիքը կուզէ. ինչ կարգադրութիւն ըրած է այս մասին. Չաքար աղային անուանը 10000 դր. ի վճարում մը կը տեսնէ պարտոց բարձման յանձնաժողովոյ հաշուոցը մէջ, սակայն Չաքար աղայն այդ ստակն ալ առած չէ՝ այլ Ս. Պատրիարքը իր հանգանակութեան բացը գոցելու համար. մորհակ մ'է տուեր Չաքար աղային. անձնապէս պարտական է գանուեր անոր. և անոր հաշուին գրեր է այդ 10000 դր. ի մօտ գումարը:

Արդ այս տեսակ բաներ ամօթ են ազգի մը համար. Չաքար աղայն այսօր առնելիք ունի ազգէն. ուրեմն պէտք է օրինաւոր պատասխան մը տալ անոր. սակայն Չաքար աղայն բնաւ իրաւունք չունի իր առնելիքին համար պարտական. եղողին թէ անհատ մը ըլլայ այն և թէ ազգ մը. անձնական և ընկերական ազատութիւնը բռնաբարել. ամօթ է Չաքար աղային Գաղ. ժողովը ազգին դորձերը չը կարենալ տեսնելու դատապարտելը. ամօթ է Չաքար աղային գալու ազգային ժողովն անպատուելը. ամօթ է փողոցները այս ու այն Հայուն երեսն ի վեր պօռալն:

Եթէ Չաքար աղայն՝ օձիքէ բռնելու մարմին մը ունի. այն ալ միայն և միայն Ս. Պատրիարքն է. նա էր ստակ հաւաքողը. նա էր իւր ուղած անձին ստակ տուողը. որոյ կարգէն է Այվատեան Յօհաննէս աղային տրուած 12000 դր. գումարը անորոշ պարտքի մը համար:

Եթէ Ս. Պատրիարքն ուզէր Չաքար աղային պարտքը հատուցանել. 1000 անգամ տուած էր և կրնար տալ. բայց չուզեց տալ. որպէս զի ուզած տեսն ժողովոյ պատուոյն դէմ սպառնալիք մ'ընէ զայն և ընելու ալ վրայ է. ինչպէս որ կը կարգանք Մասիսի մէջ՝ թէ Չաքար աղայն այս շարթու ալ եկեր ու ու Բաղ. ժողովոյ վրայ յարձակեր է. և Բաղ. ժողովն ալ որոշեց է թաղերը գրել:

Ստուգեցինք թէ՛ այդպիսի որոշում մը չը կայ. այսու հանդերձ չի կայ նաև որոշում մը՝ թէ ինչպէս պիտի տրուի Չաքար աղային առնելիքը:

Արդ այն որ կուզէ ու կը փախաքի Ս. Պատրիարքին ձեռքէն առնել անոր Աղգային ժողովոց դէմ գործիք ըրած ամեն օրինաց առջև աննեղելի սպառնալիքը՝ այն պէտք է աշխատի Չաքար աղային պարտքերնիս վճարելու. թէ պէտեւ ստատան ալ չը դադրի միտքերնիս ձգելու՝ Տաճկաստանցոց օմանց այն խորամանկ քաղաքականութիւնը. որը կուզեն միշտ առնելիքի տէր մնալ և անվճար պտհանջամներ առնելու համար իրենց պարտականացը թէ առնելիք ունին և չեն կրնար առնել. որպէս զի առնելիքնին առնելուն չ'ըլլայ որ պարտականներն ալ ոսք ելլեն և բացերնին յայտնուի:

Սակայն Չաքար աղայն եթէ այս կարգէն ալ է պէտք է վճարել պարտքերնիս և Ս. Պատրիարքին Աղգային ժողովոց դէմ գործիք ըրած սպառնալիքը անհետացնել:

Թէ Մամուլ ո՞ր աստիճան հաստատ սկզբան տէր է. և թէ Մամուլ Ազապեան վարժարանի ինչ ծառայութիւններ ըրած է. Մամուլի հետեւեալ յօդուածէն կրնայ հաստատուիլ. զոր հրատարակած է անցեալ տարի՝ այն է 1872 մարտ 22 ին:

Ահաւասիկ յօդուածն ամբողջ կ'օրինակենք:

### Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ուրախութեամբ սրտի կը լսեմք թէ մէկ քանի ազգասէր երիտասարդք յառաջիկայ շաբաթ գիշեր Օսմանիէ թատրոնը արտաքոյ կարգի ներկայացում մը պիտի տան ինչպատու Ազապեան վարժարանի:

Ամեն անոնք որ ազգային վարժարանաց բարեօրոյման ու զարգացման պէտքը զգացած են. անշուշտ պիտի փութան այսպիսի գեղեցիկ խորհրդով տրուած հանգէս մը պատուել և իւրախուսել Ազապեան աշակերտուհիները:

### ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԻՒՆՔ

Ասկից յառաջ մեր թերթերը կարդացողները կրնան տեսնել անոնց մէջ

որ եթէ ազգային պաշտօնէութեանց մէջ ժողով մը կայ՝ զոր իւր գործառնութեանցը համար գոված են քառաւել քան զամենայն այն ալ Ազգային վարչութեան փառ. ժողովն է :

(Ասիա թիւ 108 երես առաջին՝ սիւնակ երկրորդ)

Այս (Քաղ.) ժողովն իւր հաստատութենէն ի վեր՝ այնպիսի ձախող իշխանութեան մը մէջ գտնուեցաւ, որոյ նմանը երբեք տեսնուած չէր մեր ազգին մէջ :

(Ասիա նոյն թիւ, նոյն երես, սիւնակ երրորդ)

... Խմբագիր .

Եկեղեցւոյս կալուածներէն Սալմաթօսկի քաղիւսին՝ որ այսօր երրորդ Ալքազար մ'եղած է, միամետայ վարձակաւն եղող Եպիփան Պոնոփոսկեան անուն անձին ստորագրութեամբ հրատարակուած մի նամակ կարդացինք Ասիոյ 106 թիւոյն մէջ :

Թաղ. խորհուրդս աւելորդ կը համարի այդպիսի հրատարակութեան մը կարեւորութիւն տալ ու պատասխանել, քանի որ Աղդ. վարչութեան Տնտես. խորհրդոյ որոշմամբն դատ բացած է եկեղեցւոյս կալուածն իւրացնել ճգնող յիշեալ անձին դէմ, և դատին վախճանը արդէն ամեն ինչ կրնայ յերեւան ցածել :

Իսկ դալով վարժարանի վիճակին վերայ ըրած անտեղի յարձակման, միայն սաչափ կ'ըսեմք որ՝ արդէն Ոստմ' նական խորհուրդ կար, և կրնար ուղղակի անոր դիմելով պարտ ու պատշաճն ի դորձ դնել տալ, եթէ արդարեւ վարժարանին ներկայ վիճակը անբարեկարգ էր :

Խնդրելով որ բարեհաճիք ներկայի Զեր Ազգօգուտ թերթին մէջ հրատարակել :

Մնամք և այլն

Ի շիմաց Թաղ. խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Մհր. Նալբախի Գրէգորեան Միսայել Սերբեան

Աղդ. վարչութեան կողմէն հետեւեալ շրջաբերականը զրկուած է բոլոր գաւառաց Սաւաշնորդներուն :

Ասկէ յառաջ հինգ շրջաբերական գրութիւններ զրկուած են առ ամենայն Սաւաշնորդական վիճակս, 1872 յուլիս 22, օգոստոս 21. հոկտեմբեր 3. նոյեմբեր 17, և 1873 փետրվար 6 թվականներով :

Սոյն շրջաբերականներով զրկուող ըստ ինքնուրոյն էին :

Ս. Սահմանադրութեան գործադրութիւնը .

Ս. վիճակագրական տեղեկութիւն .

Գ. Պատահած հարստահարութեանց արձանագրութեան պատճէնը ,

Ս. Սահմանադրութիւնը գործադրելու մասին Գաւառական վարչութեանց և Թաղական խորհրդոց համար առանձին Սահմանադրական հրահանգներ տպագրուելով, նոյն շրջաբերակա-

նաց հետ զրկուած են առ ամենայն Սաւաշնորդական վիճակս :

Յաւօք սրտի կը ծանուցանեմք որ Սաւաշնորդական վիճակներէն ոմանք տակաւին անվիթ կեցած են Սահմանադրութեան գործադրութեանը մասին և եթէ այսուհետեւ ալ միեւնոյն անվիթ ընթացքը շարունակեն, կեդրոնական վարչութիւնը պիտի պարտաւորի նոյն գաւառին ազգային պաշտօնէից դէմ խստութեամբ վարուիլ, և իւր կողմէն պարտապաշտօն տնօրինել ի գործադրութիւն Սահմանադրութեան :

Իսկ անոնք որ գործադրած են Սահմանադրութիւնը, և Գաւառական Ընդհ. ժողովը և կրօն. ու ֆաղ. ժողովները կազմած և կեդր. վարչութեան վաւերացնել տուած, պարտական են իրենց սահմանադրական ընթացքին և վիճակին վրայ տեղեկագիր տալ ի հասանել ներկայ շրջաբերակա-նիս, և ծանուցանել թէ :

1. կրօն. և ֆաղաքական ժողովները շարժք միանգամ սովորական նիստերն իւր շարունակեն, օրինաւոր արձանագրութիւն ունին, և ընդհանրապէս ինչ խնդիրներով կ'ըլլան :

2. Ոստմ. և Տնտես. խորհուրդներն իրենց շաբաթական նիստերը կը շարունակեն, և ինչ գործերով կ'ըլլան :

Ոստմ. խորհուրդը սկսած է գաւառի քաղաքաց և գիւղօրէից շարժարանաց վրայ հսկել, անոնց հոգաբարձութեանց հետ ըստ օրինի յարաբերութիւն ունենալ, և միւս կողմէն յարաբերութիւն ունենալ կեդր. վարչութեան Ոստմ. խորհրդոյ հետ :

Նոյնպէս Տնտես. խորհուրդը 1873 փետրվար 6 շրջաբերականին համաձայն գաւառի ազգային հաստատութեանց կալուածագրերուն օրինակը պատրաստել տալ սկսած է, որպէս զի ժամ յառաջ վրտմայ զրկել առ կեդր. վարչութեան Տնտես. խորհուրդն :

3. Գաւառի ֆաղաքական ժողովը իւրաքանչիւր թաղի կամ գիւղի մէջ սահմանադրապէս թաղական խորհուրդները ընտրել տուած է, և նոյն ֆաղական խորհուրդները վաւերացնելով, հրաւիրած է զանոնք թաղական խորհրդոց հրահանգին համաձայն իրենց թաղին կամ գիւղին եկեղեցւոյ, վարժարանի և այլ հաստատութեանց պայծառութեանը վրիթ ունենալու, եկեղեցեաց և վարժարանաց հատկութիւնը լաւ կերպով անտեսելու և կալուածները արդիւնաւորելու, յատուկ Հոգաբարձութիւններ կազմելու, և նախնական անհրաժեշտ ուսմունքը՝ որ Թաղ. խորհրդոց հրահանգին մէջ նշանակուած են, հաւաստապէս աւանդելու թէ մանչ և թէ աղջիկ տղայոց :

4. Գաւառական Ընդ. ժողովը մինչ ցարդ քանի՞ անգամ նիստ ըրած է, և թէ՛ երկտարեկան համարառութեան համար երբ նիստ ընելու պիտի հրաւիրուի, վասն զի կրօն. և ֆաղ. ժողովներն ընտրուելէն երկու տարի յետոյ համարառութիւն պիտի ընեն Գաւառ. Ընդհ. ժողովին, որ գարնանամուտին

կամ յարմար եղած ժամանակին պիտի բացուի ըստ Գաւառաց Սահմանադրական հրահանգին (տես երես 15 յօդ. 3) :

Կրօն. և ֆաղ. ժողովոց ընտրութեան և վաւերացման թուականը պէտք է յարմարցնել Գաւառական Ընդհ. ժողով բանալու ձեր ընտրած յարմար թուականին. հետեաբար կրօն. և ֆաղ. ժողովոց պաշտօնավարութիւնը քանի մ'ամիս պակաս կամ աւելի պատահի վրիթ չէ : Արդ պէտք է որ Գաւառական Ընդհ. ժողովը համարառութեան համար բանալու օրը կանխաւ որոշէք, և ծանուցանէք մեզ :

5. Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ 1/5 մասը երկու տարին անգամ մը պիտի նորոգուի ըստ Սահմանադրութեան (տես Գաւառաց Հրահանգի երես 15 յօդ. 2) . նոյնպէս գիւղերի նորոգութիւնը պիտի կատարուի ամեն տարեգլխի. ինչպէս նաև բոլոր ժողովոց և խորհրդոց գիւղանները պիտի նորոգուին, և վերընտրուեն : Արդ գաւառի Ընդհ. ժողովոյ ընտրութեան և վաւերացման թուականին համաձայն այս երկտարեկան մասնակի նորոգութիւնը պէտք է որ կատարէք, եթէ երկու տարին լրացած է, առաջին անգամին ընդհանուր վիճակ ձգելով ըստ օրինակի կեդրոնական երեսփոխանական կան Ընդհ. ժողովոյ :

Սոյն մասնակի նորոգութիւնն ալ պէտք է որ համարառութեան համար որոշեալ երկտարեկան նստի բացման թուականին պատահի :

6. վերջապէս, ինչպէս որ Սահմանադրական Հրահանգաց սկիզբը հրատարակեալ ազգերուն մէջ ծանուցուած է նոյն, Հրահանգները վորձառութեամբ վերաքննելու պէտքը, եթէ դիտողութիւններ ունիք՝ նոյն Հրահանգաց վրայ գործադրութեան փորձառութեամբ բարեհաճիք ծանուցանել մեզ :

Բ. Խնդրուած վիճակագրական տեղեկութիւնները տակաւին ամբողջացած չեն. մինչև ցարդ չի զրկող Սաւաշնորդական վիճակները կը հրաւիրուին այլ ևս զանգառութիւն չնել : Իսկ զրկողներուն կը ծանուցուի, որ տպեալ ցուցակներէն դուրս եաքէն որոշուած հետեւեալ տեղեկութիւններն ալ բարեհաճին հաղորդել մեզ :

1. Գանի՞ տուն Հայ կայ իւրաքանչիւր քաղաքի կամ գիւղի մէջ, և որչափ արու և որչափ էգ, թէ մեծ և թէ փոքր :

2. Սաւաշնորդական քաղաքը կեդրոն համարելով գիւղօրէից անկէ և մէկմէկէ հեռաւորութիւնն որչափ է և քանի ժամ, դէպ ի հիւսիս կամ հարաւ ևն : Եթէ կարելի է աշխարհադրական խարթայի մը վրայ տաք այս տեղեկութիւնը, և եթէ ոչ՝ ցուցակով տաք :

3. Քանի՞ քաղաք կամ գիւղ ունիք, որոնց քաղաքական կառավարութիւնը ձեր առաջնորդանիստ քաղաքին կառավարութեանը չի վարաբերիր, և անոնց անուններն ինչ են և ո՞ր առաջնորդի վիճակին քաղաքական կառա-

վարութեան ներքեւ կը գտնուին 4. վիճակիդ մէջ ո՞ր քաղաք կամ գիւղ պանդուխտ ունին օտար երկրի մէջ, թիւն ինչ է, և օտար երկրի մէջ ինչո՞վ կը բաղին, և ընդհանրապէս որչափ տարի գուրա կը մնան:

5. վիճակիդ մէջ բնաւ Հայ չունեցող քանի՞ գիւղ կան, անուններով նշանակէ՛ք, և անոնց բնակիչներն ինչ ազգ են, և նիւթական և բարոյական վիճակներն ինչ է:

6. Ընդհանրապէս Ձեր վիճակին Հայ ժողովուրդը իրենց զաւակը քանի տարեկան կ'ամուսնացան թէ մանչ և թէ աղջիկ, համեմատաբար միջին հասակով: 25 տարեկանէն վեր ո՞րչափ ամուրի արու և էգ կը գտնուին մերձաւոր թուով մը յայտնել: և թէ տարին ո՞րչափ կը ծնին և ո՞րչափ կը վախճանին թէ՛ ծնելոց և թէ՛ վախճանելոց օրինաւոր տումար կը բռնուի: Եթէ չիկայ, հաստատելու հոգ տանիք:

Այս տեղեկութիւնները կարելի եղածին չափ շուտ հաղորդելնիդ, և եթէ բնաւ տեղեկագիր չըկած չէք, ասկէ առջի ցուցակին վրայ այս նոր տեղեկութիւններն ալ նշանակելով ղրկելնիդ յաւակապէս կը խնդրուի:

Գ. 1871 տարւոյ Նոյեմբեր 18 թւ. աւանաւ 1291 համարաւ ղրկուած շրջաբերականին համեմատ, վիճակիդ մէջ պատահած հարստահարութիւնք և անոնց դարմանը խնդրելու համար ի կիր առնուած միջոցներ եթէ կան, յատուկ տումարի մէջ արձանագրած պիտի ըլլաք. նոյն տումարին մէկ վաւերացեալ պատճէնը բարեհաճիք ղրկել առ կեդր. վարչութիւնն:

Ահա ասկէ առջի շրջաբերականաց զլրաւոր պարունակութեանց վրայ այս անգամ ալ խօսելով, և կարեւոր տեղեկութիւններ սպասելով Ձեզմէ, կը յաւելու՞մ ուրիշ կարեւոր խնդրոյ մը վրայ ալ Ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրել, ըստ որոշման կեդր. վարչութեան:

Բարեխնամ կառավարութիւնը հողի և այլ անշարժ ստացուածքի վրայ օրէնքներ դրած է, և իւրաքանչիւր ոք պարտական է իւր հողը և այլ ստացուածքն իր վրայ թողնու ընել տալ ըստ օրինի: Մեր դաւաճացի ազգաշիններէն կան որ թափուցի համար վրձարուելիք տուրքէն խուսափելով զանցառութիւն կընեն այս մասին, և կամ իրենց հողը բուն քանակութեամբ թափու ընել չեն տար: Պէտք է որ պատուիրէք ժողովուրդեան որ փութայ ըստ օրինի թափու ընել տալ. և իր հողին և ստացուածքին տէր ըլլալ, առանց որոյ տէր չէ, և դատի կամ վեճի առթիւ իրենց դարաւոր իրաւունքէն կը զրկուին: Կը խնդրուի որ մեծ ուշադրութիւն և հոգ տանիք այս մասին, և յորդորէք ժողովուրդը որ թափու ընել տալու անհոգ չի գտնուին: Հոգ տանելու էք որ ոչ միայն այս կերպով իւրաքանչիւր ոք իր ստացուածքին տիրանայ, այլ և իր ստացուածքը զանազան պատճառներով ձեռքէ չը հանէ, զի այլ է հողատէր երկրագործ մը թէ

և յետին աղքատ ըլլայ, և այլ է առանց հողի երկրագործ մը, որ ծառայ կամ ստրուկ է: Այս պատճառաւ կըրկին կը յորդորեմք Ձեզ, որ ամենայն փոյթ տանիք Ձեր վիճակին ժողովուրդաց քարոզել, և ի՞նչեռն եկեղեցական և աշխարհական ձեռնհաս անձանց ծանուցանել տալ. որ իւրաքանչիւր ոք թափու ընել տալով իւր հողին և ամենայն ստացուածքի տէր ըլլայ: Այս մասին Ձեզմէ կատարեալ փութանութիւն և պաշտպանութիւն կը պահանջուի, և որ և է զանցառութիւն անել ընել է:

Յուսով եմք որ Ձեր տալիք ուրիշ տեղեկութեանց հետ թափուի խնդրոյն վրայ ալ լիովն և զսհացուցիչ տեղեկութիւն կուտաք, և հետզհետէ հոգատար ըլլալով, մի ըստ միով ալ մեզ կը ծանուցանէք:

Խնդրելով Աստուծմէ որ աշակից գտնուի մեր ամենուս ջանից և աշխատանաց, և ինքն արդիւնաւորեացէ,

7 յունիս 1873 Մնամք աղօթարար

Յ. Գ. Ընդ դրոյս պիտի ստանաք Հրահանգ Յարաբերութեան Առաջնորդաց և Գաւառական վարչութեանց ընդ տեղական կառավարութեան անուամբ տպեալ տետր մը, որոյ մէջ մանրամասն դժուած է թէ Առաջնորդք և Գաւառական վարչութիւնք տեղական կառավարութեան հետ յարաբերութիւններն ինչ կերպով կատարելու են, հոգ տանիք զոյն ընթերցուի և իմաստին ուշադրութիւն ընել միշտ:

ՊԱՇՏՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

ԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Ընտրողական ժողովոյ նախորդ պաշտօնական ծանուցման համեմատ թաղիս վիճակաւ դադարեալ վեց երեսփոխանաց տեղ նորերուն ընտրութեան առաջին քուէարկութիւնը անցեալ կիրակէ (յուլիս 1) որոշեալ ժամուն ըստ օրինի կատարուելով, 274 ընտրողներէն միայն 70ը քուէարկութեան մասնակցեցան, և բացարձակ առաւելութեամբ երեսփոխան ընտրուեցաւ քուէով վաճմ. Աբրահամ պէյ Երամեան 45

Հետեւեալ առաւելագոյն քուէ ստացողներէն կրկնապատիկ թուով հետեւեալ ցուցակը պատրաստուելով

- 1 Մկրտիչ Էֆէնտի Աղաթօն քուէ 35
- 2 Սարգիս , Արապեան , 35
- 3 Առաքել , ԱլթունՏիւրի , 34
- 4 Խաչատուր , Միսաքեան , 28
- 5 Սարգիս , Աբրահամեան , 24
- 6 Սիմէոն , Միքայէլեան , 23
- 7 Պետրոս , Փափագեան , 23
- 8 Յակոբ պէյ Պալեան , 23
- 9 Ռէթէոս Էֆէնտի Պէյլիկճեան , 20
- 10 Ռէթէոս , Թադէոսեան , 14

Երկրորդ անգամ քուէարկութիւն ընել որոշուեցաւ յառաջիկայ կիրակէ որ է յուլիս 8, առաւօտեան ժամ 12էն մինչեւ 4 ուրկէ անմիջապէս վերջը քուէահամարը պիտի սկսի յատենի եկեղեցւոյ և ի ներայութեան ընտրողական ժողովոյ:

Աւելորդ չեմք համարիր յիշել որ

այս երկրորդ քուէարկութիւնն ալ առաջինին յար և նման եղանակաւ կը ըլլայ, սա տարբերութեամբ որ քուէարկութեան անգամ միայն վերոյիշեալ տասը անուանց մէջէն հինգին տալու են քուէին, և ասոնցմէ զատ անուանց արուած քուէներն անընդունելի են:

Մնամք աղօթարար  
2 յուլիս 1873 Նախագահ  
Խաչիկ ընտրող ժողովոյ  
Գէորգ Գաւառայ Արծր-նի

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պէօլէյի այն հանրածանօթ շրջաբերականը, զոր մամուլը նկատմամբ դաւառապետաց ուղղած էր, տակաւին Գաղղիոյ հասարակաց կարծիքը դրողեցնելը կը շարունակէ: Խորհրդարանին ալ աշակողմեան անդամոց աչքը, կ'ըսէ Բարիզէն գրուած նամակ մը, կ'երևի թէ վախճալով կասկածիլ օկսած են, որովհետեւ հոգ երկին չէ բացէ ի բաց ըսելու թէ, արդարեւ պաշտօնէութիւնն այս անգամ թէպէտ արդարացնել ուղեցին, բայց եթէ անգամ մ'ալ առանկ պարագայի մը մէջ գտնուի, զայն ձգելով տեղն ուրիշ մը յաջորդ պիտի կարգեն: Պարպօնեանք և Պոնաբարթեանք ալ միանդամայն դժգոհ աչքը կը դիտեն արդի պաշտօնէութիւնը, տեսնելով որ դահլիճին աթոռները մեծ մասամբ աշակողմեան կեդրոնի անդամներէն գըրաւեալ է: Կ'ըսեն թէ Խորհրդարանի անցեալ մէկ նիստին, պաշտօնէից նախագահ Պրօկլի դուքսը անձամբ կայսերական Պ. Բուհէի և իւր բարեկամացը օգնութիւնը խնդրեք է, և տեսնեք բացուելէն առաջ՝ ընկարանն (պիլֆէ) այս երկուքը երկարատեան խօսակցութեամբ դրողեցնել տեսնուելով: Պ. Թիէրի ահարկու դուշակութիւնը կէտ առ կէտ կատարուիլ օկսած է:

Խորհրդարանին մէջ Պ. Կամպէթթայի երևան հանելով կարդացած շրջաբերականը ծանր հարուած մը տուած է կառավարութեան, և մեծամասնութեան անդամներն անգամ ասոր այսպէս ըլլալը կը խոստովանին: Պոնաբարթեանք, որք արհամարհոտ աչք կը նային Պ. Պէօլէի, զայն տապալելու համար ասանկ առիթ մը ձեռք ձգած ըլլալուն վրայ ուրախանալի սկսէին, սակայն քաղաքական խոհմտութիւն մը դործած ըլլալու համար Պրօկլի դքսին աղաչանացը զիջանիլ յանձն առին:

Սակայն ասով հանգեւձ պէտք է դիտել թէ կայսրութեան անձնուէր թերթերուն ամենքն ալ սաստկապէս քննադատեցին այդ շրջաբերականը և շատ խիստ երկցան ատոր դէմ, մինակ աշակողմեան կեդրոնին բերանը համարուած թերթերն էին որք զայն պաշտպանել փորձեցին:

Պաշտօնէութիւնն այժմ իրեն զլրաւոր դրողմունք բրած է՝ յիշեալ գաղտնի շրջաբերական հրահանգը դուրս հանողը՝ ո՞ր անխորհուրդ գաւառապետն ըլլալը գտնելու: Քննութիւն մը բաց-

ուած է այս բանին համար . սակայն շատ  
գլխաւոր կ'երևի որ իր նպատակին կա-  
րենայ հասնիլ, վասն զի այս բանն ընդ  
արդէն պէտք եղած նախազգուշու-  
թիւններն ալ հարկաւ ձեռք առած է:  
Առ այս խել մը խօսքեր պտըտելու վը-  
րայ են . ոմանք կրտսն թէ ասի նոր  
պաշտօնէն ձգուած գաւառապետ մը  
ըլլալու է, որ վրէժխնդրութեան հա-  
մար իրեն յանձնուած գաղտնիքը ուրի-  
շին հաղորդած ըլլայ, և այս եսթադ-  
րութիւնը բաւական իրաւացի կ'երևի .  
այլք սա կարծիքը կը յայտնեն թէ նոր  
ընտրուած գաւառապետներուն մէջէն  
եղած ըլլալու է այդ անխորհրդապահ  
անձը, որոցմէ շատը ամեն կուսակցու-  
թեանց մէջ իրենց բարեկամներ ճարել  
կը նային: Ասոնցմէ զատ ուրիշ երրորդ  
կարծիք մ'ալ կայ, որն որ նոյն իսկ  
զՊ. Թիէր կասկածանայ տակ կը ձգէ,  
իբր թէ աս' եղած ըլլայ այդ նորանշան  
գրութիւնը Պ. Կամպէթթայի ձեռքը  
հասցնողը:

Ինչ որ ալ ըլլայ, ասի բաւական  
դաս մըն է ամեն կառավարութեանց  
ալ համար թէ, ինչ որ ալ դրեն, թէ  
և գաղտնաբար և ամենաճանաչ ալ ըլ-  
լայ այդ, պէտք է որ այն բանը մինակ  
գրեն՝ զոր կարող են հրապարակաւ ալ  
խոստովանիլ ու պաշտպանել:

Պաշտօնէից ներքին խորհրդոյ քար-  
տուղար Պ. Բասթալ, որն որ յիշեալ  
ըջարեքականին հեղինակը համարուած  
ըլլալու պատասխանատուութենէն ազա-  
տելու համար պաշտօնէն հրաժարած էր  
չըջարեքականին յայտնուած նոյն օրը,  
հիմայ ալ հասարակաց ծաղու նիւթ ըլ-  
լալ սկսած է: Ոմանք գաւառապետաց  
ուղղուած յիշեալ ըջարեքականը՝ Բաս-  
կալայ գաւառական առաջին թղթակ-  
ցութիւնը կ'անուանեն, հռչակաւոր Պը-  
լէզ—Բասկալայ՝ ժիզուիթականութեան  
դէմ գրած «Գաւառական թղթակցու-  
թիւնը» անուամբ դործն ակնարկելով:  
Երեսփոխան մ'ալ ըսած է թէ — «Զատ-  
կական (Բասթալ) գաւառը գիտէինք,  
հիմայ ալ Զատկական նոխազ մ'ունե-  
ցանք»:

Եւ սակայն իբրեւ ստոյգ կը նկատեն  
թէ յիշեալ ըջարեքականին հեղինակը  
Պ. Բասկալինք չէ եղած, այլ Օկիւսթ  
Լէօ անուն անձն է խմբագրեր զայդ,  
որ երբեմն ժուրնալ տը Բարի թերթին  
խմբագիրն ըլլալով, այժմ տպագրական  
վերադասուց կը գտնուի:

Որքան որ զարմանալի տեսնել Օ  
կիւսթ Լէօյի դրած և Պէօլէյի ալ դո-  
րա պատասխանատուութիւնը ընդու-  
նած ըջարեքականին խմբագրութիւնը  
Բասթալի վերընծայելով զայն մեղադ-  
րելին, այնքան աւելի զարմանալի և  
անհասկանալի է՝ որ միապետական պաշ-  
տօնէի մը չըրածէն տասնապատիկ ա-  
ւելի՝ բռնութեան և ճնշման մը կուղէ  
ենթարկել լրագրութիւնը իւր շինանու-  
թեանը ներքեւ գտնուող ազատախոհ  
համարուած տպագրական վերադասի  
մը նման երկրորդական պաշտօնատար  
մը:

### ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

#### ԳԱՂՂԻԱ

Բարիք 17 յուլիս

Պարտից Դահլը շարաթ օր ճանապ  
պիտի եյնէ Զուլցցերիոյ դեսպանին հետ  
ընկերակցութեամբ, Տիմօն, ձինէվրա  
և Թուրին մէկ մէկ քիչ պիտի կենայ:  
Ասոնցմէ յետոյ ուր երթալիքն ստոյգ  
չը գիտցուիր: Ն.՝ վեհապետութիւնն  
խորհրդարանի այս աւուր նիստին ալ  
ներկայ գտնուեցաւ:

Ազգային խորհրդարանին մէջ պա-  
տերազմի պաշտօնեայն, բանակի վերա-  
կազմութեան խնդրոյն վիճաբանութեան  
առթիւ, խնայողութիւն բնելու դէմ  
խօսեցաւ, կը վստահացնէ թէ կառա-  
վարութիւնը խաղաղասիրական և հան-  
դարտ քաղաքականութեան մը պիտի  
տի հետևի, սակայն երկրին պատելը  
տեղը պահելու համար պէտք եղած ա-  
տենը պատերազմի պատրաստ վիճակի  
մը մէջ դրուիլ կարենալու հարկաւորու-  
թեանը վրայ պնդելով կ'ըսէ:

«Ես կարելի եղածին չափ պիտի ջա-  
նամ իմ պաշտօնէութեանս վերաբեր-  
եալ ծախքերը նուազեցնելու: Կառա-  
վարութեան քաղաքականութիւնը հաշ-  
տասիրական է, բայց երբ Եւրոպայ ոտ-  
քէն մինչև գլուխը գինեալ կը կենայ,  
հարկ է որ մենք ալ երկիրը ինքզինքը  
պահպանելու վիճակի մէջ գնենք»:

#### ՍՊԱՆԻԱ

Մարտիտ 17 յուլիս

Տօն Բարրուս Սպանիա մտաւ, և  
անմիջապէս յայտարարութիւն մ'ուղղեց  
Սպանիոյ ժողովրդեան, ըսելով. «Լսե-  
լով օրհասական Սպանիոյ ձայնը, կու-  
գամ պատերազմիլ վասն հայրենեաց  
և վասն Աստուծոյ»:

Տօն Բարրուս մեծ խնդութեամբ ըն-  
դունուեցաւ Զարակամունտի մէջ, Պէր-  
կա և Էսթէլլա քաղաքներն Բարրուս-  
եանց ձեռքն անցան, որոց մէկ մեծ զո-  
րախումբն ալ դէպ 'ի Լօկրօնօ քաղելու  
վրայ է:

Արտաքին գործոց, Արդարութեան  
և Գանձուց պաշտօնեայններն հրաժա-  
րեցան:

#### ՌՈՒՍԻԱ

Ս. Բէթրապուրկ 17 յուլիս

Կոմս Զուլպօօֆ վախճանեցաւ:

Տօլկոլոքի կոմսը առաջին սենե-  
կապետ անուանեցաւ:

Ասոր յաջորդեց Կալիլին իշխանը,  
Մօսկուայի կառավարիչ անուանուելով:

#### ԱՒՍՏՐԻԱ—ՀՈՒՆԴԱՐԻԱ

Վիեննա 16 յուլիս

Պօրտային մէջ բնաւ գնող չը կայ, և  
ընդհանուր թուլութիւն մը կայ գնոց:  
Բօլէրայի դէպքերը զգալի կերպով  
նուազած են:

#### ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտրո 17 յուլիս

Անգլիոյ Պանգան 0/0 4 1/2 է ի-  
ջուց դրամագելը:

### ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

#### ԶԱՐԾԱՆԱԼԻ ՀԱՇՈՒԵՂՈՐԾԻ

Վիեննայի Արուեստահանդէսը գլու-  
նուած ալեալ Նիւթերէն գլու, այս  
անգամ ալ Գաղղիական վաճառաց յա-  
տուկ յարկին մօտ սրահ մը զարմանալի  
հաշուեցործի մը, այսինքն թուարա-  
նական հաշիւներ ընող մեքենայ մը կը  
գտնուի, ասի այնչափ հետաքրքրական  
և այնքան գործնական է որ, ոչ միայն  
թուարանական բոլոր չորս գործողու-  
թիւններն ալ ինքնին և ամենայն դիւ-  
րութեամբ ու արագութեամբ կը կա-  
տարէ, այլ նաև թուոց քոռակուսի  
արմատն անգամ կը գտնէ: Այս հաշ-  
ւագէտ մեքենայն գործածելու կերպն  
ալ շատ պարզ և դիւրին է: Նախ ու-  
ղած ծանուցեալ թուանշանները կը  
չարեն, յետոյ կ'սկսիս կոթէն դարձը-  
նել, եթէ յաւելում կամ բարձումը-  
նել կուզուի՝ մէկ անգամ պէտք է  
դարձնել, իսկ բազմապատկութիւն  
կամ բաժանում ընելու համար՝ քանի  
մը անգամ:

Այս հաշուեցործին նոր հնարուած  
գործ մը չէ սակայն, և այս մեքենային  
միջոցաւ, օրինակի համար, 8 թուա-  
նշան՝ ուրիշ 8 թուանշանով կէս բո-  
պէի մէջ կրնայ բազմապատկուիլ, և 16  
թուանշան՝ ուրիշ 8 թուանշանի հետ  
նոյնչափ միջոցի մը մէջ կրնայ բաժնուիլ:  
Այնպիսի տաղտկալի հաշիւները,  
չորս ընելու համար տմբողջ օրուան մը  
աշխատութիւն և մտաց յողնութիւն  
պէտք կ'ըլլայ, այս մեքենային օգնու-  
թեամբ մէկ ժամու մէջ կը կատարուի  
անաշխատ, և այն աստիճան ճշդու-  
թեամբ, որ խորհրդով ու ձեռքով ե-  
ղած հաշիւներուն ճշդութիւնը կը գե-  
րազանցէ:

Այս մեքենաներուն գինն ալ շատ  
չափաւոր է, ամենէն աժանը 138 ֆը-  
րանք է, որն որ 10 թուանշան կը  
պարունակէ:

#### ԱԳԱՀՆԵՐՈՒ ՏԻՊԱՐ ՄԸ

Նիւ-Եօրքցի պարոն մը, որ այժմ  
գեռ Բարիք կը գտնուի թերեւս, հա-  
րստութեան Զէնիթը հասնելով հան-  
դերձ, ազահուլթեան ալ Հիւսիսային  
բևեռը դտեր էր: Իր դրամատան ան-  
հրաժեշտ ծախքերէն զատ զուրաք տօ-  
լար մը ծախք ընելը սոսկալի կերպով  
ջիղերուն կը դաչէր, այն աստիճան որ  
պէտք եղածէն դրամ մ'աւելը վատ-  
նելը՝ անկարելիութեան չափ ալ հրե-  
շութիւն մը կը համարէր, նոյն իսկ ստի-  
պողական պարագայներու մէջ: Սակայն  
դէպքը անանկ բերաւ որ ինքն ալ ա-  
տանկ ստիպողական պարագայի մը մէջ  
գտնուի իւր քեռորդուոյն հետ Նիւ-  
Եօրքէն ելնելով դէպ 'ի Սան-Պրանչիս-  
քօ բրած մէկ ճանքորդութեան միջոցին,  
քեռորդին թուրային հիւանդութեան մը  
բռնուելով, քանի մը օրուան մէջը կը  
մեռնի: Մօրեղբայրը կ'ուզէ որ վախճա-

նեղյն մարմինը իւր երկիրը փոխադրէ ուստի զմեզ տալով մարմինը երբ շոգենաւ պիտի դնէ, կը տեսնէ որ Լիւկիոս թիւնը զայն Նիու-Եօրք տանելու համար անակնոնելի վարձք մը կը պահանջէ :

— Բայց, կըսէ մեր Եանքին, ասոր չորս անգամը մեծ պարկի մը համար աս ձեր ուղած գնոյն քառորդը վարձք կը տրուի :

Մարգը ինչ որ կ'ընէ, չը կրնար համոզել զԵանքեանը, ուստի հետեւեալ միջոցը կը խորհի :

Իսկոյն պանդոկ մը կը մտնէ, և տակաւ մը բերել տալով, յատակը քիչ մը աղով կարգ մը աղածուկ (սարսէլա) կը զետեղէ, մէջտեղն ալ քեդորդ-Լոյն մարմինը կը դնէ, ասոր ալ վրան նորէն աղածկանց կարգերը կը կոխէ, և տակաւը լաւ մը գոցելով, վրան ալ հետեւեալը կը նշանագրէ :

Աղծ :

Այս կերպով մեր խղճահար Եանքին պարտաւորութիւնը կատարելով, խիղճը հանդարտեցուցած կը համարէր, որով թէ՛ գլխաւորաւ մօրեղբոր մը, և թէ՛ հարազատ վաճառականի մը դործը քաջ կ'ըլլար միանգամայն :

Ասի շինծու պատմութիւն մը չէ, Նիու-Եօրքի դրամատէրը ինքը պատմած է շատերու :

Է. ԲԸՆԱՆԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Մօտերս հանրածանօթն Էրնէթ Բընան բնակութիւնը փոխած ըլլալով, նոր տեղ մը կը բնակէ, և իր ուղածին պէս կը գտնէ պանդոկի մը մէջ տեղ մը :

Ուստի յիշեալ պանդոկը երթալով, հետեւեալ օրուան գալու խօսք կ'առնէ, դռնապանը բացէ 'ի բաց յայտնելով իրեն թէ, վարձու տալէն առաջ, իր վրայօքը տեղեկութիւն մը ստանալ կ'ուզէր ինչպէս մարդ ըլլալուն :

Բընան անտարբեր նոյն օրը երթալով, հետեւեալ օրը որոշեալ ժամուն կուգայ կը երկայնայն դռնապանին :

— Ինչ բանի համար է, կը հարցնէ սա :

— Ես երէկուան . . .

— Հա՛, հասկցայ, կը կրկնէ դռնապանը ծանրութեամբ մը :

— Էյ ինչ է եղեր :

— Ոչինչ, բան մը չը կայ, միայն թէ ձեզի համար վարձու տալու սենեակ չ'ունիք :

— Ինչո՞ւ համար, կը կրկնէ Բընան :

— Անոր համար որ, կը պատասխանէ դռնապանը կատարեալ պաշարիւնութեամբ մը, հոս խաղաղ տեղ մըն է, և ձեզի համար քսին ինձ թէ դուք անանկ գործերու կը պարապիք եղեր՝ որք մեծ աղմուկ կը հանեն :

ԱՌՆԱՅԻՄ ՄՏԱԿԻ

Մենք մեր աչքովը տեսնք հե-

տեւալ դէպքը, կ'ընէ Էրնէթ մօտ շրջը, որ հանրածանօթ ճաշարանի մը մէջ տեղի ունեցաւ :

Թատերական ողբերգութեանց հեղինակ մը Գ. Բ. յիշեալ ճաշարանը մտնելով կուշտ ու կուռ փորը կշտացնէն յետոյ, խանութին տէրն իրեն կը կանչէ, իբր թէ կերածին ստակը վճարել կեղծելով, և խօսքի բռնելով զանի :

— Երբէք հանդիպած ունիք, կը հարցնէ իրեն, անանկ խեղճ մարդու մը, որ ճաշն ուտելէն ետքը անկարող գտնուի պարտքը վճարելու :

— Ամենին, երբէք ատանկ մէկու մը պատահած չ'ունիմ ցարդ, կը պատասխանէ ճաշարարը :

— Բայց աշխարհք է կ'ըլլայ, եթէ հանդիպելու ըլլայիք նէ՛ ինչ կ'ընէիք :

— Բէ՛հ, բռնելուս պէս ոտքի հարուած մը տալով . . . Ետեւին, դռնէն դուրս կը նետէի, մէկ մ'ալ հոս մի գար ըսելով :

Մեր ողբերգակ բանաստեղծը այսչափը երբ կը լսէ, գաւաթին մնացորդն ալ քսանելով կը մաքրէ, բերանը կը որբէ, ոտքի վրայ կ'ընէ, գլխարկն ալ գլուխը կ'անցնէ և . . . կրնալ դէպ 'ի խանութին տէրոյն դարձնելով, ու երկու քղանցքին ծայրերէն բռնած՝ թիկնացին ետեւի-ձեւը (եղբմաճ) բռնալով :

— Ա՛ւ նայիմ ուրեմն ստակդ, կ'ըսէ :

ՀՈՌՈՎՄԻ ՄՈՒՐԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հետեւեալ դէպքը նոր դադափար մը կուտայ Հոովմայ մէջ մուրացկաններուն գտնուած վիճակին վրայօք :

Մուրացկանին մէկը շարունակ երկու տարի կ'երթար տան մը դուռը զարնելով, ողորմութիւն կուղէր և կ'ընդունէր : Այս տանը պարոնը առջի բերան մուրացկանը ճախել կ'ուզէ առանց բան մը տալու, սակայն այնչափ թշուառ կերպարանք մ'ունէր որ յիշեալ մարդուն աղջկը խղճալով վրան, կը հանէ քանի մը դրամ կուտայ ձեռքը, ու այս կերպով երկու տարի կը շարունակէ տալ իւր ողորմութիւնը :

Անցեալները օր մը մուրացկանն ըստ սովորութեան դարձեալ կուգայ դուռը կը զարնէ, բայց այս անգամ թեկն առնալ կողով մ'ունէր, և իր սովորական ողորմութիւնն ընդունելէն յետոյ, կը խնդրէ տանտիրոյն օրիորդէն որ թոյլ տայ իրեն ներս մտնելու և մինչև խոհանոցը երթալով, հոս իր կողովէն 60 հաւկիթ կը հանէ օրիորդին կուտայ : Աղջկը զարմացած երբ կը հարցնէ իրեն ասոնք հոս պարպելուն ինչ նշանակութիւն ունենալը, մուրացկանը ամենապարզ կերպով կը պատասխանէ թէ ասոնք իւր հաւերուն հաւկիթներն են, զորոք ընծայ ընել կը փափաքէր իւր Կի-Կիին :

Բայտ է թէ ինչպէս կրնայ ընդունուիլ ատանկ չքնաղ ընծայի մը առաջարկութիւնը : Աղջկը կ'աղաչէ մուրացկանին որ բերածներն առնէ նորէն

տանի, բայց սա՛ բացէ 'ի բաց կը մերժէ, և երբ աղջկան ստիպումը կը տեսնէ, մինչև իսկ սպառնալիք ալ կ'ընէ թէ մէկ մ'ալ չը գար իր տանը դուռը զարնելու :

Այս վերջնական պատասխանին վերայ, հաճութիւն կը տրուի և հաւկիթները կ'ընդունուին, թո՛ղ որ ատոնց փոխարէնը կրկնապատիկ ողորմութիւն տրուելով : Յետոյ մուրացկանին հետ իւր ունեցած հաւերուն վրայ խօսք բացուելով, կ'իմացուի թէ այս անձը քաղաքիս մօտերը փոքրիկ ագարակ մ'ունի եղեր, կեղանեաց գոմէք, խաղողի որթերովը, կանանչեղէններովը և ինչ հանդերձ :

Ոսկայն այս դէպքին ամենէն զուարճալի կէտը սա՛ է թէ, մուրացկանն իւր այդ ագարակին նկարագրութիւնն աւարտելէն յետոյ, վարկեան մը կը կենայ, և հառաջք մը արձակելով, — Բէ՛հ, կ'ըսէ, եթէ իմ գիւղի տունս գալ ուզէիք, օրիորդ, որքա՛ն երջանիկ պիտի համարէի զիս ձեզ հիւրընկալելով : Եւ զայն ինչպէս կ'ըսէ :

Մեր Պօլոյ մուրացկաններուն մէջ ալ վերոյիշեալ Հոովմայեցիին վիճակը վայելող շատեր կը գտնուին, միայն սա՛ տարբերութեամբ որ, մերկաներն իրենց տունը մարդ հրաժարու այնչափ տրամադիր չ'են :

Ամերիկայի մէջ մարդուն մէկը սափ-րիչի մը խանութը կը մտնէ ածիւրեւու :

Հազիւ թէ կը նստի, կը տեսնէ որ խոշոր շուն մը կուգայ առջեւ կը տընկուի, և տարօրինակ կերպով իր աչքին մէջը կը նայի :

— Է՛հ, աս կենդանի՛ն ինչ կուղէ, կը հարցնէ յաճախողը անհանգստութեամբ մը :

— Կեցի՛ք բա՛ւ, կը պատասխանէ սափրիչը ածելին սրելը շարունակելով : Երբեմն կը պատահի որ յաճախողացօ մէկուն ականջը կը կտրի կ'իյնայ . . .

— Է՛յ . . .

— Ի՛նչ պիտի ըլլայ, շունն ալ կուտէ զայն :

Այս դէպքը անոր համար զուար-ճալի է որ Ամերիկայի մէջ կը պատահի :

Կ'երևի թէ վիէննայի Արուեստա-

հանդէսին շէնքը հրկիզել կ'ուզուի :

Մօրկէն-Բօսթ լրագիրը կը պատմէ թէ, մօտ օրերս Արուեստահանդէսին հսկողութեանը յատկացեալ սպահապան տեսուչ մը առաւօտեան դէմ իւր հրահրողութեան պայտոնը քաջ ատեն, սաստիկ խանձի մը հոտ կ'առնէ : Մօտենալով կը տեսնէ որ գետեկն վրայ ինկած բարակ կերպասի կտոր մը ձխելով կ'այրէր : Տեսուչը քննելով թէ սակից յառաջ եկած է այս կը տեսնէ որ յիշեալ կերպասին վրայ արէթի (խաւ) կտոր մը նետուել է, որմէ բռնկած էր : Եւ որովհետեւ գիշերային պահապաններէն զատ ոչ ոք մտած էր տակաւին Արուեստահանդէսին մէջ, հետեւաբար առանց մեծ դժուարութեան կրնայ

գտնուիլ սոյն փորձին հեղինակն ու  
ըլլալը, զոր ձեռք ձգելու համար յատ-  
կապէս քննութիւն մը բացուեր է :

## ՆԵՐՔԻՆ

Կայսերական հրամանաւ Ամերիկայի  
Օսմանեան դեսպան Արիթարքի Պէյի  
250 յիշայ ամական թոշակ յատկաց  
ուեր է :

— Կը հաւատեն թէ Հոովմայ Օս-  
մանեան դեսպան Համամեան Սարգիս  
էֆէնտի մօտերս բացակայութեան հրա-  
մանաւ քաշի մը օր մայրաքաղաքս պի-  
տի գայ անցնելու :

— Դիտակ թորոս պէյ, որոյ ան-  
ցեալ օր յոսկարծական մահուան ցա-  
ւալի գոյժը ծանուցանելու դժբաժնու-  
թիւնն ունեցանք, չորս օր մարմինն  
անթաղ կենալէն յետոյ, երէկ կէս օ-  
րին յուղարկւորութեան հանդէսը  
կատարուելով մեծ հանդիսիւ խառնու-  
ղի գերեզմանատունը տարուեցաւ մար-  
մինը, իւր նախնեաց շիրմին մէջ ամ-  
փոխուելու : Հանգուցեալը, որ 23 տա-  
րիէն ի վեր է Արքունի նաւարանին  
ծառայութեանը մէջ կը գտնուէր, այրի  
կին մը և չորս ալ մանր դասակուծ կը  
թողու, իւր բարեմասնութիւններէն ու  
բարի համբաւէն զատ ուրիշ բան մը  
ժառանգութիւն չը թողլով իրենց :

— Պարսից Շահին մօտերս մայրա-  
քաղաքս գալու դիտաւորութիւնը  
պաշտօնապէս իմացուելուն վրայ, իբր  
քաղաքավարական մեծ արանք մը, Բ.  
Դուռը կորոչէ որ Պարսիկ հպատակնե-  
րը տեղացի բնակչաց պէս տեղական  
դատաւարանատանց ենթարկութեան  
խնդիրն երեք ամսոյ չափ ետ թողուի :  
Մուհսին խան իմաց տուեր է թէ Շահը  
աւելի նախամեծար համարեր է Չըրա-  
ղանի պալատը բնակիլ, սակայն հա-  
մեսաօրէն ետ կեցեր է իւր այս փա-  
փաքէն, իմանալով որ Էօփէնի կայս-  
րուհին և այլ արքայազուն հիւրերը Կ.  
Պոլիս դնացած ատենին Պէյլէրպէյի  
պալատն իջեան ըրեր են :

— Թէքէի հրկիզելոց համար հան-  
գանակուած 2500 ոսկին երեքշաբթի  
օրուրէն բաշխուիլ օկսեր է :

— Պարսկաստանի լրագիր մը կը  
ծանուցանէ թէ Պէրպէր—Ապասի մէջ  
տեղ մը սոսկալի երկրաշարժ մը պա-  
տահելով, 15 տուն կործանել, և 50էն  
աւելի անձինք աւերակներուն տակը  
մնացեր են :

— Բանի մը տարի կայ որ Բեհատ-  
խանէի վտակը Սև ծովուն հետ խառ-  
նելու համար ջրացք մը բանալու խել  
մը այլ և այլ առաջարկութեանց վրա  
յօք կը խօսուէր, սակայն այս խնդիրը  
այն ատեն գոցուելով մոռցուեցաւ :

Այս օրերս օտարազգի բնկերու-  
թիւն մը նոր առաջարկութիւն մը ներ-  
կայացուցած է Բ. Դրան սոյն ջրանցքը  
բանալու համար, որն որ իւր այս ձեռ-

նարկութեանը երթալիք ծախուց փո-  
խարէն ուրիշ բան չը պահանջեր, բայց  
եթէ իւր բանալ տալիք ջրանցքին եր-  
կու ափանց մէկուն եզերեայ դետինն  
իրեն թողուի, վրան պանդոկներ և  
արուեստական շինուածոց վերաբերեալ  
այլ և այլ գործարաններու շէնքեր կա-  
ռուցանելու համար :

— Կալաթա—Սէրսայի շէնքին կից  
գորաց պահականոցը, որ մայիս 24ի  
Բերայի հրդեհին այրեցաւ, ետնի կող-  
մը գտնուած անշէն գետինն ալ առ-  
նուելով ընդարձակ շէնքի մը փոխար-  
կել որոշուեր է, Բերայի ոստիկանու-  
թեան տեսչութեանը յատկացնել ուղ-  
ուելով այդ շէնքը :

— Եգիպտոսի խտիվին երրորդ օր-  
դին Հասան բաշա իշխանը, որն որ աս-  
կէ յառաջ Բրուսիոյ զինուորական վար-  
ժարանը մտած էր, Բրուսիոյ վիշապա-  
զընդին մէջ պիտի մտնէ, իբրեւ տեղա-  
կալ, որն որ Օսմանեան բանակին զին-  
ւորական կարգին մէջ Միլադիմութեան  
աստիճանին դրեթէ կը համապատաս-  
խանէ, ուստի իշխանն ալ այս պատ-  
ճառաւ պէտք եղած քննութիւնները  
տալու պատրաստութեանը մէջ է :

— Հինգշաբթի առաւօտ մայրաքա-  
ղաքիս հանրածանօթ վաճառականնե-  
րէն Պ. Մամրօմաթի կաթուածահար  
վախճանեցաւ :

— Հինգշաբթի օր վառնայէն հաս-  
նող Աւստրական շոգենաւն ալ Գալա-  
թի բացը քարանթինայի զգուշութեան  
ենթարկուեցաւ, բայտ ոմանց վարնայի  
մէջ ալ քօլէրա գտնուելուն պատ-  
ճառաւ :

— Սամաթիոյ վերջին մեծ հրդե-  
հէն ի վեր, փողոցներուն շատին կոյա-  
նոցներն աւրուած ու գոցուած ըլլալուն  
ասոնցմէ յառաջ եկած աղտոտութիւն-  
ներն Սամաթիոյ աւերակներուն մէջը  
քալելով, ճահիճ մը դարձուցած էին :  
Այս վիճակը ինչպէս յայտնի է, հասա-  
րակաց առողջութեանը մնասկար,  
մանաւանդ թէ այս վտանգաւոր միջո-  
ցին առաւել ևս դգուշութիւն և հոգ  
տանելու անհրաժեշտ պէտք մը կենա-  
լով, այս շաբթու Սամաթիոյ բնակիչը  
աղերսագիր մը կը մատուցանեն առող-  
ջապահական յանձնաժողովոյ, խնդրե-  
լով որ այս աղտոտութիւնները վերցը-  
նելու համար միջոցներ ձեռք առնելէն  
զատ, Սամաթիոյ մնացածաւաց խա-  
նութիւններուն մէջ ալ ոչխար մօրթերն  
խտիւ արգիլուի, որոնք ատենէ մը ի  
վեր է սպանդանոց (սալահանէ) դար-  
ձուցած են խանութիւն : Աղերսագիրը  
Գաղաքապետական ժողովոյն (Պէլէտիէ  
Մէճլիսի) յանձնուելով, ուշագրութեան  
առնուեր է, յոյս կայ թէ մօտ օրէն  
պէտք եղած գոհացուցիչ պատասխանը  
կ'ստացուի :

— Յառաջիկայ շաբթուս Արտաքին  
գործոց պաշտօնեայ Բաշիտ բաշա  
դեսպանագիրական մեծ կնչունք մը  
պիտի տայ :

— Էլեանթ թայմը կը ծանուցանէ  
թէ, Պարսկաց դեսպան Մուհսին խան

առջի օրը պաշտօնապէս իմաց տուեր է  
Պրտաքին գործոց պաշտօնէին, մօտ  
օրէն իւր վեհապետին Պարսից Շահին  
կոտորանքնալօլիս գալը : Ն. վեհա-  
փառութիւնը ասկէ մինչև մէկ շաբա-  
թէն վիէննա հասնելով, անկէ ալ  
ուղղակի Մայրաքաղաքս պիտի գայ :

— Լոնտայի հրդեհը ծանուցանող  
կեղծ հեռագրին վրայ բացուած քըն-  
նութենէն, կըսէ Էլեանթ—Թայմը, առ-  
այժմ սա իրողութիւնը յայտնուեր է  
թէ, յիշեալ լուրը բնաւ հեռագրական  
թելի հաղորդակցութեան միջոցաւ  
արուած չըլլալով, բնականաբար խառ-  
դախութիւնը հոս մայրաքաղաքիս հե-  
ռագրական կայարաններուն մէկին մէջ  
գործուեր է : Արդէն հեռագրատան  
բաղմաթիւ գործակալներ ձերբակալ-  
ուեր են :

— Եգիպտոսի խտիվին հօրաքոյրը  
Ջէնապ Գեամիլ իշխանուհին, որն որ  
Եգիպտոսի նախկին փոխարքայ Մէհմետ  
Ալի բաշայի աղջիկն է, կիրակի օր փա-  
ռաւոր երեկոյթ մը տուաւ իւր Պէպէ-  
թի ապարանքը, ուր հրաւիրուած էին  
խտիվի ընտանեաց իշխանուհիներն,  
ինչպէս նաեւ Բ. Դրան պաշտօնէից և  
բարձրաստիճան պաշտօնատարաց տիկ-  
նայքը :

— Իւսկիւտարցի տաճիկ հորիւրա-  
պետ մը, որն որ ամուսնացեալ և քը-  
սան տարեկան ալ աղջիկ մ'ալ ունէր,  
բաւական ատենէ ի վեր այրի տաճիկ  
կնոջ մը հետ գաղտնի յարաբերութեան  
մէջ կը գտնուէր : Այս կինը այս ան-  
հաստատ վիճակը չը կրնալով այլ ևս  
տանի, կը թախանձէ հարիւրապետին  
որ անպատճառ իրեն հետ ամուսնանայ  
որն որ բաղմախնութեան հետևող աղ-  
գաց մէջ չըլլալիք բան մը չէ :

Հարիւրապետը ականջ չը կ'ստիւլ  
այս առաջարկութեան, այրի կինը եր-  
թալով պահանջումը կը մեծցնէ, և  
50 ոսկի տալով հարիւրապետին, կ'ը-  
սէ անպատճառ իւր օրինաւոր կինը ար-  
ձակէ (պօշամաք) և նորա տեղ զինքը  
առնու, բայց հարիւրապետը չընդունե-  
լով այդ ստակը իրեն կը վերադարձնէ  
յայտնելով թէ խղճին դէմ է ճանբել  
հիմայ այն խեղճ կինը, որ յղի ալ է  
սակայն այսու հանդերձ կը խոստանայ  
հարիւրապետը որ աղջիկը կարգելուն  
պէս պիտի առնէ անպատճառ զինքը,  
և ասոր վրայ մէկ մ'ալ այրի կնոջ քով  
չ'երթար հարիւրապետը :

Անցեալ օր հարիւրապետը իւր աղ-  
ջրկան հարստեաց հանդէսը կատարե-  
լով, կինն ու աղջիկը կանտնոցը առան-  
ձին թողլով, ինքն ալ Սէլամիքի յար-  
կը կը քաշուի : Պէշիկմաշէն հարստու-  
եկողներուն սպասելու, Յանկարժ գու-  
ռը բացուելով վերոյիջեալ այրի Տա-  
ճիկ կինը հետն ալ երկու աղախին և  
մէկ սպասաւոր մը առած, կանանոցէն  
ներս կը մտնէ, և կատաղի ու սպառ-  
նական դէմքով մը հարիւրապետին կը-  
նօջը վրայ կը յարձակի, կինը մարելով  
աղջիկն ալ վախուն սոսկալի ճիւ մը  
կ'արձակէ, որոյ ձայնը լսելով հարիւ-

բապտիստական (հարեմիք) կը վազէ: ուր այրի կինը տեսնելով դող կ'ելլէ ու սոսկամբ ետ կը քաշուի վերջը համարձակ մը յառաջ գալով հրաման կ'ընէ որ դուրս ելլէ: Նոյն միջոցին այրի կինը իւր հետի սպասաւորին աչք ընելով, սա ալ անմիջապէս հարիւրապետին վրայ յարձակելն ու փողէն բռնելով դետինը զարնելը մէկ կ'ընէ:

Ատեն կ'անցնի, տանը մարդիկը վերի լուծենէն կ'անկածի երթալով, կանանցը կ'ընեն, և կը տեսնեն որ մայր ու աղջիկ անզգայ ինկեր են, մարդն ալ անշունչ դիակ մը գետնին վրայ պառկել է: Խղճելու էին զինքը չարագործները, և առանց խնայողութեան քաշելու էին տունէն, և ցարդ ուր ըլլալին ալ յայտնի չէ:

Խեղճ աղջիկ, որոյ հարսնիքը աղեկը տուր սգոյ մը փոխակերպեցաւ:

Ի Լ Ա Ն

Ինկիլթերա տէվլէթի թէպատարն տան Բուխտին թէպապի տէվլէթի Ալիյէտէն Իքսինէֆօն Զօղրաֆօ զիմէթիտէ օլան ալաճաղընա տայիր թիճալէթ մահքէմէսինտէն վերլիմիշ օլան ի լամըն իճրասի մէտիւնը մէրդումըն միւլթէսարըրք օլտուղու Գարթալ գաղաւթնա թապի Երաճըք գարիյէսի հուսուտը տախիյինաւ Այսօս թապի տի մէքլէ մարուֆ ճէպէլ էթէկինտէ վազը պիր պապ միւլք չիֆլիք իլէ տէրունինտէ պուլունան քեաֆֆէյի միւլթէմէլաթըն Խարիճիյէ ֆիթապէթի թարաֆընտան միւլգախտէյէ վերլէրէք ֆիրուլթ իթտիրիլէքտէ օլտուղունտան զիքր օլունան էմլաքէ թալիպ օլանլէր օլտուղի հալտէ ֆիթապէթ մուսաիլէյէ ալէ վէ եախտ միւնատիսի Շէրիֆ աղայէ միւրաճաթ իլլէմէլէրի իլան օլունուր:

20 ճէմաղիւ էվլէ 290

Եունան տէվլէթի թէպատարնտան Նիքօլա Միքաիլ Տիմօնըն թէպապը տէվլէթը Ալիյէտէն վէ պախչիվան էս նաֆընտան Եանիօ Թանիօ զիմէթիտէ օլան ալաճաղընա տայիր թիճալէթ մահքէմէսինտէն վերլիմիշ օլան իլամըն իճրասի մէտիւնը մէրդումըն միւլթէսարըրք օլտուղու Եէտի-Գուլէտէ Բարալը դարու նամ մահալտէ քեային Վ Նօմէթօ իլէ մուրաքքամ պօսթանըն Եիւլ իկիրմի աղէլ իթիպարի իլէ եալընըլ քըրք աղէլ հիսսէսի Խարիճիյէ ֆիթապէթի թարաֆընտան միւլգախտէյէ վերլէրէք ֆիրուլթ իթտիրիլէքտէ օլտուղունտան զիքր օլունան սիւլիւս հիսսէյէ թալիպ օլանլէր օլտուղու հալտէ ֆիթապէթը մուսաիլէյէ ալէ եախտ միւնատիսի Շէրիֆ աղայէ միւրաճաթ իլլէմէլէրի իլան օլունուր:

21 ճէմաղիւ էվլէ 290

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

Լիվրբուլ 16 յուլիս

|                             |        |
|-----------------------------|--------|
| Բամպակ Միտլ. Օրլէան . . .   | 9      |
| Լուճօլէրա . . .             | 57/8—6 |
| Այսօրեայ վաճառք հակ . . .   | 15000  |
| Ընթացք հրապարակին հաստատուն |        |
| Լոնտրա 16 յուլիս            |        |
| Ափիոն . . .                 | 23 24  |
| Մօհէր . . .                 | 32 33  |
| Հոլանտայի շաքար . . .       | 34 1/2 |
| Մեաքս . . .                 | 24 1/2 |
| Շէհրի . . .                 | 5 1/2  |
| Դրամաղէղ . . .              | 0/0 5  |
| Նիու-Եօրք 16 յուլիս         |        |
| Բէթրօլ կաղ . . .            | 18     |

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑԻ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

|                           |          |
|---------------------------|----------|
| Լոնտրա 17 յուլիս          |          |
| Անգլ. Արթ. . .            | 92 5/8   |
| Օսմ. . բաց . . .          | 51 1/4   |
| գոց . . .                 | 51 3/4   |
| Փոխ. 1869ի . . .          | 68 1/8   |
| 1871ի . . .               | 69       |
| Պանք Օթօման . . .         | 44 3/4   |
| Բարեղ 17 յուլիս           |          |
| Գաղղ. Արթ. 3 0/0 . . .    | 56 30    |
| Խաւ . . . 5 0/0 . . .     | 61 35    |
| Օսմ. . .                  | 52 45    |
| Փոխ. 1869ի . . .          | 334 —    |
| Գանձատոմս . . .           | 91 60    |
| Վիեննա 17 յուլիս          |          |
| Բուժէլի Արթ. հին . . .    | 31 75 45 |
| նոր . . .                 | 29 —     |
| Բրէտի Օթթօ-Թիւրք . . .    | 35 —     |
| Պանք Օթթօ-Օթօման . . .    | 72 50    |
| Աճիօ . . .                | 109 —    |
| Փոխկգիր իլանտր եռմս . . . | 111 50   |

Ղալաթիա 6/ 18 յուլիս

|                                          |            |
|------------------------------------------|------------|
| Ընդհ. Պարա. Արթ. բաց . . .               | 57 24      |
| գոց . . .                                | 57 28      |
| Բարձր գին . . .                          | 57 34      |
| ցած . . .                                | 57 47 1/2  |
| Տօսիլէթէ Ժէնէրալ Լ. Ս. 44 . . .          | 25         |
| Գանձատոմս 1872ի . . .                    | 91 1/2     |
| Սօսիլէթէ Օթօման . . .                    | 6 04       |
| Պանք աք ֆօխսթ . . .                      | 7 23       |
| Բրէտի Օթթօ-Թիւրք . . .                   | 4 —        |
| Բրէտի Ժէնէրալ Լ. Օ. 45 . . .             | 10         |
| Պանք Վէրիսի . . .                        | — —        |
| Թրամվէյ . . .                            | 45 30      |
| Բուժէլի Արթ. 3րդ . . .                   | 153        |
| նոր . . .                                | 67         |
| Փոխառ. 69ի . . .                         | 349        |
| 65ի . . .                                | 358        |
| 63 . . .                                 | 349        |
| Բըբօր . . .                              | 13-14 բարա |
| Դրամաղէղ . . .                           | 0/0 14-15  |
| Փոխկգիր իլանտ եռմս 108 1/2-109 1/4 . . . |            |
| Բարեղ . . .                              | 23 25      |

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկի 100 շըշ. է հաշուվ

|                              |        |
|------------------------------|--------|
| շըշ. ֆոյ . . .               |        |
| Անգլ. ոսկի . . .             | 109 25 |
| Գաղղ. . . . .                | 87 02  |
| Բօլ . . . . .                | 89 10  |
| Գրքմից . . . . .             | 54 17  |
| Ճերմակ մէճիտ տարր. 101 . . . | 39     |
| Հինգնոց . . . . .            | 105 25 |
| Մեթալիք . . . . .            | 105 25 |
| Պղինձ . . . . .              | 120 20 |

Ա. Զ. Դ

Վաղը յուլիս 8 Ղալաթիոյ կիրաւորեայ վարժարանը ժամը 6ին պիտի տանահասէ Մեծ. Յովհաննէս Էֆէնտի կէօմրիքճեւան (կենսաբանական և անշամողնակտն իշային դրութեան բնդհանուր գիտելեաց վրայ):

7 յուլիս 1873 Ղալաթիա Բիւրոսիս Զաւարեան

Ա. Զ. Դ

Գումարուի Լուսաւորչեան վարժարանի խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ որ յուլիս 6 էն սկսեալ յիշեալ վարժարանի քննութիւններն սկսած են և այս տարի ուսումնական տղաքանոց հրաւեր կը կարդայ, որ բարեհաճին իրենց ներկայութեամբ պատուել:

Գում-Գափու Հիսար-Տիպի Նօմէթօ 2 Բէրէստէճի Ստեփանին տունը որ Երուսաղէմի տան կողմէն կը ծախուի, յիշեալ տան գինը մինչև ցարդ եօթն հարիւր յիսուն Օսմանեան ոսկոյ ելած է, առնել ուղղորդու կողմէն:

Այժմ կ'ազդարարեմք թէ թուականէս մինչև քառասուն օր ևս պիտի պատուի, եթէ աւելի գին տուողներ կան թող հրամայեն Երուսաղէմի տուն իրենց կամքն յայտնեն փոխանորդին: 1873 յունիս 28

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Ի Կ. ՊՕԼԻՍ ՊԱՀՃԷ-ԳԱՐՈՒ ՄԵԾ ՍԱՔՍԱՍԱՆ ԴԵՄԸ ԹԻԻ-13 Պատիւ ունիմք արգոյ հասարակութեան ծանուցանելու, որ դրամական ամեն տեսակ առևտրոյ համար մեր բացած Դրամատան մէջ խիստ շահաւոր պայմանօք և բուն Պօրսոյի գներով փոխանակութիւնք կըլլան թէ թուրքիոյ և թէ օտար տէրութեանց այլեայլ արժէթղթոց և իրենց կտորներուն, նոյնպէս նաև մետաղեայ դրամոց վերայ:

Կը ծանուցանեմք նաև թէ մեյայտարարութեանց համեմատ արտադրած 100ական բաժնէ բաղկացեալ Առաջին և երկրորդ Շրջաբերութեանց Բաժնէթղթերն ամբողջապէս վաճառած ըլլալով, այս անգամ երրորդ Շրջաբերութիւն անուամբ նոր բաժնէթղթեր արտադրած ենք, որով ալ

զորը կրնայ ամսական մէկ ու կէս ար-  
ծաթ Մէհրտիէ վճարքով երեք տար-  
ւան միջոցին տէր ըլլալ մէկ բուսելի  
երկաթուղւոյ և մէկ Պուքրէշի փոխա-  
ռութեան բուն արժէթովոյն, և  
դարձեալ երեք տարի շարունակ մաս-  
նակցիլ մեծագումար պարգևներ շա-  
հող 200 հատ Արժէթ ղըոց 32 անգամ  
քաշուելիք վիճակահանութեանց:

Մանրամասն տեղեկութիւն առ-  
նուլ ուղղութեամբ կրնան գիտել մեր Դրա-  
մատուրը:

Տէմիրգահուրիւն և Չոպանեան ընկ.

ԵՐԿԱՆԵԱՆ ՄԱՂԱԶԱՍԸ  
ՍՏԱՄՊՈԼ ԳԵՕԵՐԻԻ ՔԱՐՇՈՒՍԸ  
ԵՆՆԻ-ՃԱՄԻ ՔՈՐՈՒՍՈՒ ՆՕ՞ 75

Բուսելի թիմուր եօլու վէ Պարի,  
վէ Պուքրէշ վէ Միլան հիսսէ սէնէ-  
տաթը իլէ սայիր սէիմէր հաթթալըզ  
վէ ալըզ թաղսիտէր իլէ հէր նէ վա-  
տէ իլէ մաթլուպ օլունըր իսէ ֆիրուսթ  
օլունուր:

Մէսէյա  
Բուսելի թիմուր եօլու հիսսէսի տաթթ 1  
Պուքրէշ չէրհի , , 1  
Միլան 10 ֆրանքլըք , , 1  
Ֆիյ լիրայի Օսմանի տաթթ 10

Մէզքիւր սէնէտաթթ թալէպ օլան  
զէվաթ մահիէ եարըմշար լիրա վէրէ  
ըէք իկիրմի այ խիթամընտա սէնէտա-  
թթ մէզքիւրէի միւսայա իտէճէք տիր:

Ձիքր օլունան սէնէտաթթ թարիխի  
իլանըմըտան իկիրմի մահ զարֆընտա  
վուքու պուլաճադ իկիրմի պէշ գու-  
րատա հէր նէ մըգտար մէպլադ գա-  
զանաճադ օլուր իսէ համիլի սէնէտին  
հաքլը օլաճադ տրը:

Մահ պէ մահ էօտէնէճէք օլան եա-  
ըմշար լիրա նիհայէթ ալըն պէշիսէ գա-  
տար վէրիլէճէք տիր, շայէտ պէշ կիւ-  
նիւ մուրուր իտէր իսէ պէհէր թաղսիթ  
իշին եէվմիէ օնար փարայ էօտէնէճէք  
տիր:

Իկէրշի գուրալարը կիւնիւնէ գա-  
տար էօտէնէճէթ թաթթ իթ պուլունուր  
իսէ միւսայա էթտիլի սէհիմին հիւք-

միւ գալմայաճաղընտան եալընը թէս-  
թիմ էթտիի մէպալիդտէն իւզտէ իկիրմի  
վէ իշլէնմիշ օլան ֆայիլ թէնըիլ քըլը-  
նարագ պաքըսը կէրիէ իտէ օլնաճաք  
տրը:

Միւսայա էտէնէրտէն պաղըլարը շայէտ  
պիր մքտար թաթթ թէսթիմ էթտիք-  
տէն սօնկրա հիսսէլէրինի սաթմաք միւ-  
րատընտա պուլունըլար իսէ քէզալիք  
իւզտէ իկիրմիի պիթ թէնըիլ պաքըսըն  
էսհապը թարաֆընէ ըէտտ վէ իյֆա  
գըլընաճաք տրը:

Պունտան ղիյատէ թաթթիլի մալիւ-  
մաթ ալմագ իսթէյէն զաթլար մաղա-  
զայի մէզքիւրէ թէշըիֆ պուլուրմա-  
լէրի:

1789 Հաղիրան 19

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Քուրու-Չէշմէտէ պէօլիք ճատտէ  
եիւզէրինէ քեալին 52 նօմէրօ իլէ միւ-  
րաքըամ 2300 արշըն արտա վէ արքա-  
սը տալիլ սօքաք օլարագ տէրուլնտէ  
պիր քէօշք վէ թարիք իւզէրինտէ պիր  
պապ խանէսինին սէքիլ օտասը վէ  
քեալիլի մութպաղ իլէ մահսէն վէ հա-  
մամ վէ աքար սուլու օլտուղու հալտէ  
կէրէք բարշա բարշա արշընըա վէ կէ-  
րէք թէքմիլէն ֆիրուսթ օլունաքտէ  
թալէպ օլան ղէվաթըն Ստամպօլ Բէօք  
ըիւ քարշուսը նօմէրօ 75 մաղաղատան  
միւլալ էյլէմէլէրի:

1289 Բուսի թէմուղ իկիրմիի տէ  
Ձարթանէի Ամիրէտէ քուրասը քէշի-  
տէ օլունաճաք Բուսելի թիմուր եօ-  
լու թահիլաթը իշուն թարաֆըմտան  
թանգիմ գըլընան հիսսէի իքրամիէ  
պիլէթլէրի պէշէր ղուրուշա սաթըլըր  
Բէօքըիւ քարշուսու Եննի ճամի գա-  
բուսու նօմէրօ 75 մաղաղատա:

Քէզալիք Բուսելի տէմիր եօլու թահ-  
վիլաթը, թրամվայ, Սաքսօն, Պուք-  
րէշ, Պարի, Միլան, վէ Նէմցէ պիլէթ-  
լէրի սաթլը:

Պէյան օլունան պիլէթլէր հաթթալմթ  
վէ ալըք թաթթ թէր իլէ տալիլ մաթ-  
թապ օլունան վատէ իլէ մաղայի մէզ-  
քիւրտէ ֆիրուսթ օլունուր:

ՂԱԻԿԱՍ Յ. ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ԺԱԳ ԱԼԵՔՍԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԷՃՁԱԽԱՆԷԻ ՎԷ ՏԷԲՕ

ՉԻԹՕՍՈՒ

ՍԹԱՆՊՈԼ ԵՆՆԻ ՃԱՄԻ ՏԷՐՈՒՆԻՆՏԷ

ՆՈՒՄԵՐՕ 16

Կէրէք մէզքիւր մաղաղատա այրը-  
ճա պիր տէ եէնի էճգախանէ քիւշառ  
վէ թաթթիլ իլէ թաղէլիլ վէ էհվէն-  
իլի ճիհէթլէ միւսթէրիլէրինի խօշնուտ  
իտէճէք սուրէթտէ հէր նէվի էճգալար  
սաթթլմագտա իսէ, կէրէք բէրէքէն-  
թէ, վէ կէրէք եէքիւն օլարագ, հէմ  
պահաճա էհվէն, վէ հէմ ալա հիլէ-  
իլ օլմագ շարթը իլէ, աթիտէքի էճ-  
գալար ֆիրուսթ օլունաճաղտա տրը:

Չէլիք շուրուպլարը էնվայի թիւր-  
իւսի, քէզալիք չէլիքի շարապլար,  
պալըք եաղլարը, իքսիլէր, մատէն  
սուլարը, գընագընա շարապլարը քեաթ-  
ֆէսի չէլիքի օլմագ գալիլիլէ, միտէյէ  
գովվէթ վէրիճի Գագաօ գահվէսի,  
ալեա չիգօլաթալար, հէր նէվի Պօրտօ  
շարապլարը, մատէն սուլարը, վէ հիշ  
պիր հիլէսի օլմայան պիրինճի պալըք  
եաղլարը, քէզալիք գօգուլու էշեալար  
գապըզ պաղլարը, գօրսէ, քէշի մէմէ-  
ոի, թէնգըլէլէր, տիւրիւ տիւրիլի  
պաղլար, վէ հէր տիւրիւ գալը վէ եր-  
քէք խաթթալըգլարը իշին հէր նէվի է-  
լաթլար, աթէրիգան կէվրէյի հէր ճինս-  
տէն գըլէ իլէ վէ գուլու իլէ պուլուն-  
տուղու վէ սայըր տիւքքեանլարտան  
էհվէն ֆիյաթ իլէ սաթթլըլը իլան օ-  
լունուր:

Քէզալիք էօքսիլիլ իշին եէնի իհ-  
տաս օլունմուշ օլան շուրուպլարտան  
մատառ բէք չօգ բրօվալար իլէ ֆայտա-  
լը օլտուղու թաստիգ օլունմուշ, կէրէք  
իլիթանէտէ պուլունան էճգաճըլարա,  
վէ տաղալարտա պուլունան էճգաճը վէ  
հէքիմէրէ ղայէթ էհվէն ֆիյաթլէ սա-  
թթլմագտա տրը:

Պու տէֆա Միլանտան եէնի իճառ  
օլունմուշ սօլֆաթօսուգ սըթմա հապը  
գուլուսու 12 ղշ սաթթլըր:

Սաշ վէ սաղալ պօյասը Ամէրիգա-  
նըն վէ ծրանտանըն պիրինճի ճինսթիլին-  
տէն իլիլէ վէ թահթա քէհլէսի իշին թօղ  
հալիսի պուլունուր, վէ էլիքսի տէ  
օգգա թապիր օլունան եէնի իհթաղ  
օլմա իլէն միտէյէ վէ վուճուտէ ղայէթ  
գուլվէթ վէրիճի մէզքիւր մաղաղատա  
սաթթլմագտա տրը:

Մէզքիւր քեաթֆէյի ֆիրուսթ օ-  
լունան էճգալար վէ ալաթլար, կէրէք  
թաթթանըն էն մէշուր ֆապրիգալա-  
րընտա, վէ կէրէք Պէրլինտէ, Միլան-  
տա, Վիեննատա, ֆարիտէ վէ իթալ-  
եառա պուլունան մէշուր ֆապրիգա-  
տան կէթիլիլէքտէ տիր:

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՈՒՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

ԵՈՒՍՈՒՑԵԱՆ ԽԱՆ

ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ 7

Միւտաթթ մէտիտէտէն պէրու սարրաֆիլէ մուսմէլէսի վէ էսհամ  
ախղ ու իթասը իլէ մէշըլ օլուպ պիլ ճիւմլէ միւսթէրիլէրինի էմիլիլթ  
վէ հիւսնը թէվէճճիւհիլի ճէլպ իթմիշ օլան Պէրպէրեան պիրատէրլէր վէ  
իւրէքեալը պու տէֆա 90 ատէտ Բուսելի շըմէնտըֆէր էսհամ նումէրօ-  
լէրինի գուրա պալիթընը միւսթէրիլէրինի հատր իթմէք վէ միւսթէրիլին  
մալի միւսթաղիլէսի օլմագ իւղրէ հէր հիսսէ պաղընա պիրէր ատէտ 400  
ֆրանքլըք անա սէհիմ սէնէտի վէրմէք թահիլտաթթ իլէ մախսուսէն  
հիսսէ սէնէտլէրի թէրթիպ վէ թանգիմ իլլէմիշլէր տիր:

Միւսթէրիլէրտէն հիսսէ պաղընա 18 թաղսիլթէ հէր իքի այտա պիր  
քէրլէ իւշէր ատէտ սիմ երիմիլիք մէճիտիլէ ախղ օլնաճաք տրը:

Միւսթէրիլէր 1876 Հաղիրան 1 է տէկին քէշիտէ օլունաճաք գուրա-  
լէրտէ մէզպուր 90 ատէտ նումէրօլէրին քեաթֆէյինի հիսսէտար օլտըք-  
տէն մատա հիսսէ պաղընա պիրէր տէ անա սէհիմ սահիպի օլաճաղլար  
տրը:

Սահիպ սէրվէթ օլմագ իւղրէ գուրա պալիթընը տէնէմէկէ արղու-  
քէշ պուլունան ղէվաթըն պու վէճ իլէ հէմ սուհուլթ պուլաճաղը վէ  
հէմտէ գուրա իտապէթ իթմէյէճէք օլաա հէր քէս քէսէսինտէն հիշ չը-  
գաա աղճէսինի գայպ իթմէյէճէկի աշիքեար օլտուղընտէն Պէրպէրեան  
պիրատէրլէր վէ շիւրէքեալընըն պու ճիհէթլէ տալի միւսթէրիլէրինի  
խօշնութ իթմիշ օլաճաղը շիւրհէտէն միւսթաղիլ տիր:

Մէզպուր հիսսէ սէնէտլէրի Պէրպէրեան պիրատէրլէր վէ շիւրէքեա-  
սընըն Չարշուի Բէպիրտէ Չուհաճը խոնընտէ իսթ գաթտա նօմէրօ 43  
իլէ մուրագգամ օտալարինտէն ախղ օլունուր: